

Asia: VN/24355/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi nettonollateollisuuden hankkeiden yhteyspisteestä ja strategisten nettonollahankkeiden etusijasta aluehallintoviraston lupakäsittelyssä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kemianteollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä luonnoksesta hallituksen esitykseksi nettonollateollisuuden hankkeiden yhteyspisteestä ja strategisten nettonollahankkeiden etusijasta aluehallintoviraston lupakäsittelyssä VN/24355/2024.

Kemianteollisuuden tavoitteena on olla luontopositiivinen ja hiilineutraali vuoteen 2045 mennessä osana omaehtoista vastuullisuusohjelmaa, Responsible Care, (lue lisää: <https://www.kemianteollisuus.fi/vastuullisuus/>). Tavoite ei ole helppo, ja useissa aiheeseen liittyvissä selvityksissä onkin tunnistettu kriittisiä tekijöitä, joita tavoitteen saavuttaminen tulee vaati-maan niin toimintaympäristöltä kuin toimialan yrityksiltä itseltään. Selvityksien perusteella on kuitenkin selvää, että kemianteollisuuden yrityksiä on mahdollista kutistaa hiilijalanjälki minimiin ja samalla kasvattaa kädenjälki todella suureksi. Toisin sanoen, kutistaa tehtaiden suorat päästöt Suomessa ja mahdollistaa samalla globaaleille asiakkaille merkittävät päästövähennykset.

Luontopositiivisen ja hiilineutraalin kemianteollisuuden saavuttaminen vaatii merkittäviä investointeja muun muassa sähköistymiseen sekä hiilineutraaliutta tukeviin vaihtoehtoiisiin raaka-aineisiin. Tasapuolisella ja kilpailukykyisellä toimintaympäristöllä, riittävillä hiilivuotosuojilla, sekä pitkäjänteisellä ja ennakoivalla politiikalla, sujuvalla luvituksella ja kannusteilla tulee olemaan merkittävä rooli tavoitteiden saavuttamisessa.

Asetuksen 4 artiklan mukaan nettonollateknologioita ovat mm. akkuteknologiat ja energian varastointiteknologiat, vetyteknologiat, mukaan lukien elektrolyysilaitteet ja polttokennot; kestävät bio-kaasu- ja biometaaniteknologiat; hiilidioksidin talteenotto- ja varastointiteknologiat; sähköverkkoteknologiat, mukaan lukien liikenteen sähkölatausteknologiat ja verkon

digitalisointitekniikat; kestävien vaihtoehtoisten polttoaineiden tekniikat; muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien polttoaineiden tekniikat; biotekniikan ilmasto- ja energiaratkaisut; hiilestä irtautumiseen tähtäävät muutosvoimaiset teollisuustekniikat, jotka eivät kuulu edellä oleviin luokkiin sekä hiilidioksidin kuljetus- ja hyödyntämistekniikat. Listan on tärkeää kattaa kyseiset tekniikat ja niihin liittyvät hankkeet mahdollisimman kattavasti. Esimerkiksi Suomen kannalta merkittäväksi nettonollatekniikan hanketyypiksi voidaan arvioida akkujen ja akkumateriaalien tuotantoon liittyvät hankkeet.

Asetus mahdollistaa strategisten hankkeiden lupamenettelyille annetun määräajan pidentämisen tietyin edellytyksin. Esityksen tausta-aineistoissa todetaan, että jos mahdollistettaisiin määräaikaisten hankkeiden pidentäminen nettonollatekniikan hankkeiden kohdalla, se asettaisi nettonollatekniikan hankkeet huonompaan asemaan suhteessa muihin hankkeisiin. Määräaikaisten pidentämiselle ei myöskään ole kansallisesti tunnustettu tarvetta. Kemiantekniikka ry katsoo, että luvitusprosessin sujuvuus ja nopeus, prosessin ennakoitavuus sekä viranomaisten ja hakijoiden yhteistyö ovat merkittäviä tekijöitä investointien kannalta. Siksi pidämme hyvänä, että asetuksen mahdollistamille määräaikaisten pidennykselle ei ole nähty tarvetta.

On tärkeää, että yhteispisteviranomaisen resurssien riittävydestä huolehditaan ja mahdollisiin lisäresurssitarpeisiin reagoidaan. Yhteispisteviranomaisen tehtävässä olisi kyse kokonaan uudesta tehtävästä Itä-Suomen aluehallintovirastolle. Koordinointi- ja neuvotteluvelvollisuus sekä määräaikaisten seuranta edellyttävät osin uudenlaista, kuten projektinhallinnan, osaamista. Valtion yksiköihin kohdistuvista säästötoimista riippumatta lupaviranomaisen tarvitsemat henkilöstöresurssit ja osaamisen taso tulee turvata.

Strategisten hankkeiden etusijasta kohdistuu vaikutuksia aluehallintovirastoille, Vaasan hallinto-oikeudelle ja korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Etusija edellyttäisi käytännössä lupahakemuksen käsittelyä kiireellisenä kaikissa menettelyn vaiheissa. Lupahakemusten tai niitä koskevien valitusten käsittely nopeutetusti edellyttää voimavaratarkpeiden lisäämistä tai siirtämistä kyseisten asioiden käsittelyyn. Lupahakemusten tai niitä koskevien valitusten käsittely nopeutetusti edellyttää voimavarojen lisäämistä myös hallintotuomioistuimille.

Katsomme myös, että eri viranomaisten yhteistyön kehittämiseen tulee panostaa. Säädöksen tehokkaan toimeenpanon kautta on mahdollisuus luoda positiivista Suomi-kuvaa globaaleiden yritysten silmissä investointimielessä. Sujuva viranomaistyö tulee nähdä kansainvälisenä vahvuustekijänä.

Tikka Tuomas
Kemianteollisuus ry